

Sygn. akt IV U 453/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariusz Musiał

Protokolant: st.sek.sądowy Jolanta Stawarz

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r. w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania A. R. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 10 marca 2015 r. nr (...)

w sprawie A. R. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje A. R. (1) emeryturę od dnia 30 grudnia 2014 r.

Sygn. akt IVU 453/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 października 2015 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. decyzją z dnia 10.03.2015 r. nr (...) odmówił A. R. (1) przyznania emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162 poz 1118 z zm), ponieważ nie spełnia warunków niezbędnych do ustalenia prawa do tego świadczenia, gdyż udowodnił tylko 9 lat, 7 miesięcy i 14 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Organ nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresów: od 01.10.1968 r. do 31.01.1969 r., od 01.09.1969 r. do 30.09.1969 r., od 01.04.1970 r. do 21.04.1970 r. , od 01.09.1972 r. do 30.09.1972 r., od 01.11.1972 r. do 30.11.1972 r., od 01.10.1974 r. do 30.11.1974 r., od 01.01.1975 r. do 31.01.1975 r., od 01.05.1979 r. do 30.04.1979 r., na podstawie dokumentacji archiwalno pałacowej ustalił, że w w/w okresach nie był wypłacany dodatek szkodliwy, a okresu od 01.05.1979 r. do 30.04.1992 r. ponieważ był zatrudniony na stanowisku „kierownik grupy robót”. W ocenie organu rentowego nie jest możliwe aby pracując na stanowisku dozoru inżynieryjno-technicznego wyższego szczebla pracował stale i pełnym wymiarze przy stanowiskach roboczych. Pracownicy wyższego szczebla kierowniczego mają bowiem wydzielone pomieszczenia do pracy, a zakres ich obowiązków wykracza poza osobiste dozоровanie czy kontrolę robotniczych stanowisk pracy.

A. R. (2) w odwołaniu od decyzji domagał się jej zmiany i przyznania mu emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ nie zgadza się z zaliczeniem jego stanowiska do dozoru inżynieryjno-technicznego wyższego szczebla. Sporne okoliczności zamierza wykazać zeznaniami świadków.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie w związku z niespełnieniem przez odwołującego przesłanek z art. 27, 29 i 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z przyczyn podanych w uzasadnieniu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. R. (2) urodzony w dniu (...) ukończył 60 lat. Odwołujący udowodnił łączny okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze ponad 25 lat. Organ rentowy uznał odwołującemu jako pracę w szczególnych warunkach pracę okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w (...) 02.1969 r. do 30.04.1979 r. (z przerwami) w wymiarze 9 lat, 7 miesięcy i 14 dni. W dniu 30.12.2014 r. odwołujący wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury.

(dowód: wniosek z dnia 30.12.2014 r. – ar czIII).

Odwołujący w okresie od 01.10.1968 r. do 30.04.1992 r. był zatrudniony w Państwowym Ośrodku (...) w L. w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracował na stanowisku stażysty, spawacza, ślusarza, ślusarza-spawacza, kalkulatora, a w okresie od 01.05.1979 r. do końca zatrudnienia tj. do 30.04.1992 r. na stanowiskach: kierownik robót, kierownik grupy robót i kierownik budowy robót instalacyjnych. Do jego zadań na stanowisku kierownika należało nadzorowanie wykonania prac przez pracowników, którzy kopali głębokie wykopy, a następnie układali w nich rurociągi i gazociągi spawając je między innymi gazowo, kontrola jakości pracy pracowników, ich bezpieczeństwo. Odwołujący na budowach nie miał swojego biura, a prace administracyjne wykonywał w domu po godzinach, a czasami w trakcie pracy w samochodzie. Nadzór nad pracownikami pracującymi w warunkach szczególnych wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadzorował pracę pracowników wykonujących głębokie wykopy między innymi w P., w A., w W., w W., w Ż.i Ż., w N.. Jego pracę kontrolował kierownik robót budowlanych.

(dowód: kserokopia dokumentacji pracowniczej –k. 53-134 ar czII,

świadcstwo pracy z dnia 22.09.1992 r. –k. 4 ar czI,

zeznania świadka A. Z. –k. 12v as,

zeznania świadka B. D. –k. 12v as,

zeznania świadka S. W. –k. 15 as,

zeznania odwołującego –k. 15v as,

Sąd zaakceptował zeznania świadków A. Z., B. D. i S. W. potwierdzające, że A. R. (1) wykonywał w sposób ciągły i stale prace w szczególnych warunkach w wymiarze pełnego etatu kiedy był zatrudniony w Państwowym Ośrodku (...) w L. w pełnym wymiarze czasu pracy w spornym okresie od 01.05.1979 r. do 30.04.1992 r. na stanowiskach: kierownik robót, kierownik grupy robót i kierownik budowy robót instalacyjnych. Depozycje świadków, którzy u tego samego pracodawcy zajmowali stanowisko kierownika robót budowlanych i spawaczy pozwalają ustalić, że odwołujący podlegał kierownikowi robót budowlanych i nie posiadał na terenie prowadzonych budów pomieszczeń biurowych, a prace administracyjne wykonywał w domu lub w samochodzie. Ich zeznania w tym zakresie były spójne, konkretne i wzajemnie się uzupełniały. W szczególności świadkowie jednoznacznie stwierdzili, że odwołujący bezpośrednio nadzorował wykonywanie głębokich wykopów i układanie w nich rurociągów i gazociągów z wykorzystaniem spawania gazowego. Prace polegały na osobistym sprawdzaniu poszczególnych etapów wykonania gazociągów i rurociągów, natomiast prace biurowe wykonywał po zakończeniu pracy, a czasami w samochodzie na budowie. Świadkowie potwierdzili, że osobisty nadzór nad prowadzonymi pracami odwołujący wykonywał w pełnym wymiarze etatu. Sąd nie doszukał się w zeznaniach tych świadków okoliczności, które mogłyby podważyć ich walor dowodowy.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, w szczególności zalegających w aktach rentowych, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości Sądu, zarówno treść jak i forma dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem

jakichkolwiek podstaw, także takich jakie należałoby uwzględnić urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego w tym wynikającego z art. 244 i art.245 k.p.c.

Sąd rozważył, co następuje:

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie czy A. R. (1) przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 39, poz.353 z 2004r.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Zgodnie z ust.2 art. 32 wymienionej ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art.32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.). Z §1 Rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. §4 pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odwołujący domagał się ustalenia przez Sąd, że w okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w L. w okresie od 01.05.1979 r. do 30.04.1992 r. na stanowiskach: kierownik robót, kierownik grupy robót i kierownik budowy robót instalacyjnych wykonywał pracę w szczególnych warunkach określoną w dziale XIV Wykazu A, pkt. 24 - polegającą na międzyoperacyjnej kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżyniersko-technicznym na oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W tej sytuacji zobowiązany był wskazać dowody na to, że w istocie był zatrudniony w warunkach szczególnych.

Okresy pracy, określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru, stanowiącego załącznik

do rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Trzeba jednak podkreślić, że zgodnie z utrwaloną w judykaturze Sądu Najwyższego linią orzecniczą, dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Sąd Apelacyjny w Krakowie (wyrok z 6.09.2012r. III A Ua 208/12 Lex 1216315 trafnie postawił tezę , iż w sprawie o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym , sąd powinien dążyć do ustalenia charakteru pracy rzeczywiście wykonywanej, a nie opierać się jedynie na stanowisku ujętym w dokumentacji pracowniczej .

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki SN: z dnia 19.05.2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 08.06.2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426; z dnia 01.06.2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638; z dnia 14.09.2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325; z dnia 19.09.2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; z dnia 06.12.2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22.01.2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75 i z dnia 24.03.2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152).

Przed organem rentowym sprawa emerytalna ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego (art.180 KPA). W związku z powyższym organ rentowy ma ograniczoną swobodę prowadzenia postępowania dowodowego. Z przepisów proceduralnych wynika bowiem jakie środki dowodowe stanowią podstawę ustalenia konkretnych okoliczności. Tym przepisem jest właśnie §2ust.2 rozporządzenia. Dokumenty wyszczególnione w tym przepisie są dla organu rentowego wiążące zarówno w pozytywnym jak i negatywnym znaczeniu, co oznacza, że brak zaświadczenia organ powinien traktować jako brak dowodu na fakt wykonywania pracy tego rodzaju.

Jednakże na etapie postępowania odwoławczego na skutek zaskarżenia decyzji organu rentowego przedmiotowa sprawa przekształciła się w sprawę cywilną w rozumieniu art.1 k.p.c., a więc do jej rozpoznania stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Z tego względu zgodnie z art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od zasady wyrażonej w art.247 k.p.c. sprawia, że fakt zatrudnienia w szczególnych warunkach może być dowodzony za pomocą każdego dowodu, a więc dopuszczalne jest dowodzenie za pomocą zeznań świadków (tak: SN w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 8.04.1999r. II UKN 619/98 OSNP 2000/11/439). Organ rentowy kwestionował wykonywanie przez odwołującego pracy w szczególnych warunkach na stanowiskach: kierownik robót, kierownik grupy robót i kierownik budowy robót instalacyjnych wskazując, że nie jest możliwe aby pracując na stanowisku dozoru inżynieryjno-technicznego wyższego szczebla pracował stale i pełnym wymiarze przy stanowiskach roboczych. Pracownicy wyższego szczebla kierowniczego mają bowiem wydzielone pomieszczenia do pracy, a zakres ich obowiązków wykracza poza osobiste dozоровanie czy kontrolę robotniczych stanowisk pracy.

Sąd ustalił w oparciu o przeprowadzone dowody, że odwołujący w spornym okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Sąd akceptując jako wiarygodne zeznania świadków i odwołującego oraz dowody z dokumentów przyjął je za podstawę ustaleń faktycznych i uznał, że charakter i rodzaj działalności prowadzonej przez Państwowy Ośrodek (...) w L. oraz charakter pracy odwołującego na stanowiskach: kierownik robót, kierownik grupy robót i kierownik budowy robót instalacyjnych w okresie od 01.05.1979 r. do 30.04.1992 r omówiony wyżej dowodzą, że odwołujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych zgodnie z działem XIV pkt. 24 Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 r. Odwołujący nadzorował prace wskazane w wykazie A w dziale V poz. 1 tj. „roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach”. W przepisie tym celowo nie odwołano się do konkretnej nazwy danego stanowiska lecz do czynności, których wykonywanie kwalifikuje daną pracę do prac w warunkach szczególnych. Ustalając zakres czynności odwołującego na stanowisku kierownika sąd oparł się na logicznych relacjach świadków i przyjął , że wykonywał on pracę wskazaną w Dziale XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z 7.02.1983r. pod pozycją 24 jako „ kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości

produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”

Do obowiązków odwołującego na stanowisku: kierownik robót, kierownik grupy robót i kierownik budowy robót instalacyjnych należało nadzorowanie wykonania prac przez pracowników, którzy kopali głębokie wykopy, a następnie układali w nich rurociągi i gazociągi spawając je między innymi gazowo, kontrola jakości pracy pracowników, ich bezpieczeństwo. Odwołujący na budowach nie miał swojego biura, a prace administracyjne wykonywał w domu po godzinach, a czasami w trakcie pracy w samochodzie. Nadzór nad pracownikami pracującymi w warunkach szczególnych wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadzorował pracę pracowników wykonujących głębokie wykopy między innymi w P., w A., w W., w W., w Ż.i.Ż., w N.. Jego pracę kontrolował kierownik robót budowlanych. Nadzorował wszystkie etapy budowy rurociągu, gazociągu, ale wykonywał też określone prace biurowe. Przywołać w tym zakresie należy wyrok SN z dnia 11.03.2009 r., II UK 243/08 (LEX nr 550990), zgodnie z którym czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Biorąc powyższe ustalenia pod uwagę odwołujący spełnia przesłanki do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, wynikające z treści art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a w szczególności § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. nr 8, poz. 43 z póź. zm.). A. R. (2) osiągnął wiek 60 lat oraz na dzień 01.01.1999 r. posiada wymagany 25-letni okres zatrudnienia, a przede wszystkim spełnia kwestionowaną dotąd przez organ rentowy przesłankę w postaci co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ po uznaniu mu spornego okresu pracy w warunkach szczególnych tj. od 01.10.1968 r. do 30.04.1992 r. oraz wcześniej uznanego okresu w wymiarze 9 lat, 7 miesięcy i 14 dni legitymuje się ponad 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Dlatego też mając na uwadze powyższe rozważania Sąd działając na mocy wskazanych wyżej przepisów prawa zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 10.03.2015 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu A. R. (1) prawo do emerytury od dnia 30 grudnia 2014 r. tj. od dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę.

Mając na względzie powyższe orzeczono na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art.477¹⁴ §2 k.p.c.